

SAŽETAK

Ciljevi

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka Republike Hrvatske u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom dalo je, temeljem javnog natječaja, Institutu za turizam zadaću da do konca 2005. godine izradi projekt *Hrvatski proizvod za hrvatski turizam* sa sljedećim ciljevima:

1. procijeniti veličinu i važnost uvoznih proizvoda koji su se koristili u području H Hoteli i restorani te u privatnom smještaju u 2004. godini, ukupno te na razini najvažnijih grupa proizvoda i pojedinih proizvoda;
2. analizirati percepciju odnosa cijena i različitih aspekata kvalitete inozemnih i domaćih proizvoda te razloge uvoza proizvoda koji su se koristili u području H Hoteli i restorani u 2004. godini;
3. predložiti aktivnosti koje bi trebalo poduzeti za povećanje udjela domaćih proizvoda u području H Hoteli i restorani te u privatnom smještaju.

Turizam i ugostiteljstvo

Procjenjuje se da su posjetitelji i **turisti u Hrvatskoj u 2004. godini** ostvarili ukupnu potrošnju u iznosu od **6,9 milijardi eura**. Inozemni turisti i posjetitelji ostvarili su 80%, a domaći 20% ukupne potrošnje.

Statistički registriran promet pravnih i fizičkih osoba u ugostiteljstvu u 2004. godini iznosio je 12,1 milijardu kuna, dok su građani, pružajući usluge privatnog smještaja ostvarili dodatan promet u vrijednosti 1,3 milijardi kuna.

Uvoz

Prema podacima DZS-a vrijednost **ukupnog** uvoza roba u Republiku Hrvatsku **u 2004. godini iznosila je 100.008 milijuna kuna**, odnosno gotovo 50% bruto društvenog proizvoda (BDP).

Oko 361 milijuna kuna, direktno se, bez posredovanja trgovačkih poduzeća, **uvozi u područje H Hoteli i restorani**. Većina proizvoda koji se direktno uvoze u područje H Hoteli i restorani odnosi se na investicijska ulaganja (84%), dok se 16% vrijednosti direktnog uvoza odnosi na intermedijarne proizvode.

Pristup i metodologija

Raspoloživi statistički podaci državnih institucija i granskih udruga ne omogućavaju procjenu veličine i važnosti uvoznih proizvoda koji se koriste u području H Hoteli i restorani te u privatnom smještaju.

Za potrebe procjene veličine uvoza u područje H Hoteli i restorani te privatni smještaj u 2004. godini kreirana je posebna metodologija temeljena prije svega na nekoliko terenskih istraživanja/anketa poduzetih u cilju prikupljanja potrebnih podataka:

1. primarno istraživanje u skupini 55.1. Hoteli, tj. anketa 35 hotelskih poduzeća;
2. primarno istraživanje u skupinama 55.3. Restorani i 55.4. Barovi, tj. anketa 151 restorana i 35 barova fizičkih osoba;
3. primarno istraživanje građana koji pružaju ugostiteljske usluge, tj. anketa 109 objekata privatnog smještaja;
4. primarno istraživanje 15 najvažnijih dobavljača proizvoda za ugostiteljstvo.

Definirana metodologija temelji se na sljedećim postavkama:

- uvoznim proizvodima smatraju se oni proizvodi za koje Hrvatska nije navedena kao zemlja porijekla proizvoda na deklaraciji, tj. uvoznim proizvodima u području H Hoteli i restorani i u privatnom smještaju smatraju se oni proizvodi koji se u cijelosti uvoze; uvozna komponenta u domaćim proizvodima koji se koriste u području H Hoteli i restorani i u privatnom smještaju nije predmet analize ovog projekta;
- analiziraju se isključivo registrirani fizički i/ili financijski tokovi;
- analizira se uvozna komponenta nabavljenih intermedijarnih proizvoda, dakle nabavki materijala, sirovina, rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba iz uvoza za ugostiteljstvo u 2004. godini, dok investicije, sukladno postavljenim ciljevima projekta, nisu predmet analize.

Hotelijerstvo

Hotelska poduzeća (tvrtke registrirane u skupini 55.1. Hoteli) ostvarila su u 2004. godini prihod od 6,7 milijardi kuna te prihod od prodaje proizvoda, usluga te roba (prihod iz poslovanja) u visini od 5,4 milijarde kuna.

Uvoz u hotelska poduzeća

Hotelska poduzeća ostvarila su tijekom 2004. godine od pružanja ugostiteljskih usluga 5,05 milijardi kuna, odnosno 93,1% prihoda iz poslovanja.

Procjenjuje se da su prihodi od ugostiteljstva tijekom 2004. godine angažirali:

- nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba u vrijednosti od 1,03 milijarde kuna, odnosno 20,4% prihoda iz poslovanja;
- nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba iz inozemstva u vrijednosti od 327 milijuna kuna, odnosno 31,7% ukupnih nabavki sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba ili 6,5% prihoda iz poslovanja.

Odnos između udjela vrijednosti uvoza proizvoda u ukupnom uvozu te udjela vrijednosti nabavki pojedinog proizvoda u ukupnim nabavkama, pokazuje da se **hrana** (udio u ukupnim nabavkama 48,7%, udio u uvozu 42,5%) i **piće** (udio u ukupnim nabavkama 12,6%, udio u uvozu 4,6%) **ispodprosječno uvoze, dok se iznadprosječno uvoze ostali proizvodi** (udio u ukupnim nabavkama 38,7%, a udio u uvozu 52,8%), **a prije svega materijal i dijelovi za tehničko održavanje.**

Prema udjelu u vrijednosti ukupnih nabavki uvoznih prehrambenih proizvoda, **najviše se uvozi: zamrznuta riba, zamrznuto povrće, juneće meso, svinjsko meso, sir te suhomesnati i kobasičarski proizvodi.**

Faktor dostupnosti i/ili raspoloživosti supstituta najvažniji je faktor uvoza za 11 proizvoda. Radi se o proizvodima koji se ne proizvode u Hrvatskoj ili se ne proizvode u dovoljnoj količini (zamrznuta riba, zamrznuto povrće, toaletni papir, konzervirano povrće, plodovi mora, žestoka pića, konzervirano voće i proizvodi od konzerviranog voća, citrusi i banana te konzervirana riba).

Bez obzira na cjenovnu prednost uvoznih proizvoda, cijena proizvoda ne pojavljuje se kao jasno prepoznatljiv primarni faktor uvoza, već je uvijek praćena faktorima kvalitete i dostupnosti

Restorani i barovi fizičkih osoba

Obrtnici registrirani u skupinama 55.3. Restorani i 55.4. Barovi, njih ukupno 11.796, ostvarili su u 2004. godini promet od 3,5 milijardi kuna ili oko 95% ukupnog prometa obrta u ugostiteljstvu, dok je preostalih 5% prometa ostvareno u hotelima, kampovima, kantinama i ostalim objektima namijenjenim opskrbljivanju pripremljenom hranom.

Uvoz u restorane i barove fizičkih osoba

Restorani i barovi fizičkih osoba (skupine 55.3. i 55.4.) ostvarili su tijekom 2004. godine 2,9 milijarde kuna prihoda pružanjem ugostiteljskih usluga.

Procjenjuje se da su prihodi od ugostiteljstva tijekom 2004. godine angažirali: nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba:

- u vrijednosti od 1,08 milijarde kuna, odnosno 37,4% prihoda iz poslovanja od ugostiteljstva;
- nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba iz inozemstva u vrijednosti od 152 milijuna kuna, odnosno 14% ukupnih nabavki sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba ili 5,2% prihoda iz poslovanja od ugostiteljstva.

U restoranima su nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba iznosile 392 milijuna kuna ili 40% prihoda iz poslovanja u ugostiteljstvu, od čega je 55 milijuna ili 14% svih nabavki bilo iz uvoza.

U barovima su nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba iznosile 693 milijuna kuna ili 36% prihoda iz poslovanja u ugostiteljstvu, od čega je 97 milijuna kuna ili 14% svih nabavki bilo iz uvoza.

Privatni smještaj

Građani koji su u 2004. godini pružali ugostiteljske usluge ostvarili su promet od 1,32 milijarde kuna, odnosno prihod od 1,26 milijardi kuna, ostvarujući oko 10% ukupnog prihoda ugostiteljstva (područja H Hoteli i restorani i privatnog smještaja). Prema vrsti usluge, 94% prihoda odnosilo se na usluge smještaja, a 6% na usluge hrane i pića.

Uvoz u privatni smještaj

U privatnom smještaju ostvareno je tijekom 2004. godine 1,26 milijardi kuna prihoda pružanjem ugostiteljskih usluga.

Procjenjuje se da su prihodi od ugostiteljstva tijekom 2004. godine angažirali:

- nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba u vrijednosti od 272,6 milijuna kuna, odnosno 21,6% prihoda iz poslovanja od ugostiteljstva;
- nabavke sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba iz inozemstva u vrijednosti od 72,5 milijuna kuna, odnosno 26,6% ukupnih nabavki sirovina i materijala te rezervnih dijelova, sitnog inventara i roba ili 5,7% prihoda iz poslovanja od ugostiteljstva.

Uvoz u ugostiteljstvo

Vrijednost svih nabavki sirovina, materijala i roba za ugostiteljstvo (ne uključujući troškove energije) u 2004. godini, iznosila je oko 3,4 milijarde kuna, odnosno oko 29% ukupno ostvarenog prihoda iz poslovanja ugostiteljstva u području H Hoteli i restorani i privatnom smještaju. Udio vrijednosti uvoza u nabavkama sirovina, materijala i roba u ugostiteljstvu 2004. godine iznosila je, prema provedenim istraživanjima, nešto više od 720 milijuna kuna, odnosno oko 21% ukupno nabavljenih sirovina, materijala i roba.

Udio vrijednosti nabavki sirovina, materijala i roba iz uvoza, u ukupnom prihodu od ugostiteljstva iznosi svega oko 6%, pri čemu je vrijednost ukupnih nabavki hrane i pića iz uvoza iznosila u 2004. godini oko 320 milijuna kuna, a svih ostalih roba/proizvoda iz uvoza, oko 400 milijuna kuna. Unutar tih veličina moguće je tražiti mogućnosti za supstituciju uvoza domaćim robama/proizvodima.

Kad je riječ o hrani najviša razina uvozne ovisnosti zabilježena je kod voća (41% ukupnih nabavki voća je iz uvoza). Visoki udjeli uvoza su još evidentirani u nabavkama ribe (oko 24%) te povrća (oko 28%).

Nabavke mesa iz inozemstva u iznosu od 50 milijuna kuna čine najveći dio ukupnih troškova nabavki prehrambenih proizvoda iz uvoza, iako se, prema provedenim istraživanjima, tek 13% ukupnih potreba za mesom u ugostiteljstvu osigurava iz uvoza (ukupne nabavke mesa u ugostiteljstvu dostižu iznos od 400 milijuna kuna).

Tehnička struktura investicija u područje H Hoteli i restorani tijekom 2004. godine pokazuje da su građevinski radovi činili 71%, oprema 27,3% te ostali investicijski poslovi 1,7% vrijednosti investicija. Uz nepoznatu uvoznu komponentu građevinskih radova, slijedi da je uvoz opreme za investicije u novu dugotrajnu imovinu u područje H Hoteli i restorani tijekom 2004. godine dostigao vrijednost od 9,2% ukupnih investicija odnosno 34% investicija u opremu.

Prijedlog mjera za povećanje udjela domaćih proizvoda u ugostiteljstvu

23. studenog 2005. godine održana je panel diskusija s kreatorima gospodarske politike u državi, predstavnicima odgovarajućih strukovnih udruga te s predstavnicima najznačajnijih dobavljača/ proizvođača proizvoda i roba u ugostiteljstvo da bi se dobio odgovor na pitanje kako smanjiti udio uvoznih proizvoda/roba u ugostiteljstvu.

Prijedlozi mjera za smanjenje korištenja uvoznih proizvoda u ugostiteljstvu, a koje su definirane na temelju zaključaka provedenih istraživanja te mišljenja i prijedloga sudionika panel diskusije, obuhvaćaju mjere na području:

- **državne administracije i novčarskih institucija:** nastavak poticaja za povećanje konkurentnosti i proizvodnje pojedinih proizvoda, projekti poticanja proizvodnje proizvoda koji se najlakše i najbrže mogu supstituirati, projekti 'izvorni hrvatski proizvodi', edukacija na relaciji proizvođač-dobavljač-kupac, nastavak projekta „kupujmo hrvatsko“, standardizacija u ugostiteljstvu (implementacija), podizanje kriterija kvalitete za uvozne prehrambene proizvode;
- **ugostiteljstva:** ukupno podizanje kvalitete ponude/usluga naglašavanjem lokalnog identiteta i kroz uključivanje domaćih proizvoda, uvođenje hrvatskog jelovnika, bolja povezanost s proizvođačima i kreiranje zajedničkih projekata za proizvodnju domaće hrane, promocija hrvatskih brandova;
- **dobavljača/proizvođača:** formiranje domaće burze prehrambenih proizvoda, izgradnja odgovarajućih skladišta/hladnjača za čuvanje proizvoda, ulaganje u prerađivačke kapacitete, bolja suradnja s ugostiteljstvom putem potpisivanja godišnjih/ dugoročnih ugovora o suradnji, udruživanje manjih proizvođača posebno na proizvodnji neprehrambenih proizvoda.